

«Юстиція – це справедливість», – Олег Предместніков

Олег Гарійович Предместніков – знакова постать для Херсонщини, znana далеко за її межами. Де б він не працював, завжди намагається йти шляхом запровадження інновацій і комунікації: спілкується з підлеглими, реагує на звернення громадян, сприяє виданню просвітньої та фахової періодики, обстоює наукову діяльність. Інтерв'ю з ним як із доктором наук та як із першим заступником начальника Головного територіального управління юстиції в Херсонській області – актуальна для нашого часу реформ і суспільних перетворень розмова.

Корр. – Олегу Гарійовичу, попри молодий вік, Ви спробували себе в абсолютно різних сферах діяльності: будівництві, екології, юриспруденції. Скажіть, будь ласка, юстиція, якій Ви присвятили вже майже 20 років життя, – це остаточно визначена професійна стежина?

О.Г.П. – Ви маєте рацію, з 1994 року й донині я працюю у сфері юстиції Херсона та області. І я справді маю три різні вищі освіти: закінчив Херсонський державний аграрний університет (1994–1999 роки, інженер-будівельник), Харківську національну юридичну академію імені Ярослава Мудрого (1996 – 2002 роки, правознавство, юрист) та Національну академію державного управління при Президентові України (2004–2007 роки, магістр державного управління). Але, мабуть, із часом зрозумів, що саме юридична справа мені найближча.

Цю частину своєї біографії я розпочав ще судовим виконавцем у Херсоні, у Суворовському районному суді. Потім отримав посаду начальника Херсонського міського управління юстиції, за декілька років уже працював начальником Головного управління юстиції Херсонщини. Зараз обіймаю посаду першого заступника начальника Головного територіального управління юстиції у Херсонській області.

І зараз, озираючись назад, можу сказати: так, я свідомо обрав роботу у сфері юстиції, тому що це, як кажуть, – «мoje». Але думаю, що головні професійні досягнення в мене ще попереду.

Корр. – Приємно чути, що Ви не зупиняєтеся на досягнутому та будете далекі плани. Скажіть, будь ласка, що Вас надихає та що є пересторогою від певних помилок? Адже сфера права – не проста, і Ваші молодші колеги часто припускаються суттєвих помилок. Чим для Вас є юстиція, яку Ви називаєте головною справою свого життя?

О.Г.П. – Давайте звернемося до першооснов і дефініцій. Що таке юстиція загалом? Насамперед юстиція (з лат. *justitia*) – це справедливість, законність (від «*jus*» – право). У давньоримських міфах так звали богиню правосуддя, жінку із сильним, чоловічим характером. Тобто їй доводиться і берегти людей від помилок, і застосовувати волю, рішучість, навіть жорстокість для відстоювання об'єктивної істини на чітко окресленому правовому полі.

На мою думку, свобода в суспільстві повинна знаходитися в гармонійному співвідношенні з порядком і дисципліною. Перед законом рівні всі: і пересічний

громадянин, і юрист (адже він також громадянин). І знання своїх прав, або володіння необхідною юридичною грамотністю, для кожного є обов'язковим та повинне поєднуватися з дотриманням законів.

Згідно із цими основами й ми, юристи, повинні виконувати свою роботу. А коли деякі правознавці забувають про такі основні принципи юриспруденції, то їхня діяльність набуває суб'єктивного характеру, до роботи домішуються емоції, а звідси – серйозні помилки в роботі.

Отже, підсумую: юстиція – це вид правоохоронної та правозастосовної державної діяльності, у якій втілюється судова влада.

Корр. – Олегу Гарійовичу, Ви зараз поєднуєте і управлінську, і редакторську роботу, а також працюєте з громадянами, продовжуєте займатися наукою. Як Вам вдається вибудувати пріоритети та приділяти досить уваги й сил кожному з напрямів?

О.Г.П. – Скажу без зайвої скромності: я дуже енергійна й активна людина. Аналізувати ж усе, що відбувається в нашому житті, я звик, і роблю це не тільки в контексті своєї професійної діяльності, а й просто як уважна людина, науковець.

Я не боявся складних тем. Наприклад, після академії вступив до аспірантури й згодом захистив кандидатську дисертацію з теми «Виявлення і розслідування злочинів, вчинених з використанням насильства в сім'ї». Тоді це була дуже актуальна проблема, яку раніше замовчували.

У 2017 році в Харківському національному університеті внутрішніх справ я захистив докторську дисертацію на тему «Адміністративно-правові основи діяльності системи органів юстиції України», у якій дослідив гострі й нагальні проблеми функціонування та розвитку системи юстиції в нашій державі.

Корр. – Скільки у Вас взагалі наукових праць і яким питанням вони здебільшого присвячені?

О.Г.П. – Чимало. У моєму активі 32 наукові праці. А ще є численні публікації у фаховій періодиці, інформаційно-аналітичних виданнях. Переважно я акцентую увагу на аналізі теоретичних положень та адміністративно-правових основ сутності органів юстиції України – суб'єктів державного управління. Піддаю вивченню їх правову природу, вдаюся до характеристики сучасної системи органів юстиції України, до тлумачення важливих дефініцій, а також досліджую органи юстиції як частину органів виконавчої влади.

Вважаю, що важливою була робота, проведена в галузі обґрунтування пріоритетів і напрямів удосконалення адміністративно-правового статусу українських органів юстиції, дослідження основних об'єктів та спеціалізованих завдань Міністерства юстиції України, яке, власне, і забезпечує стале функціонування державної правової політики. Але особливої уваги зараз потребують такі сфери, як державна реєстрація, адаптація українського законодавства до законодавства Європейського Союзу, а також організація безоплатної правової допомоги.

Корр. – Пане Олегу, коли Ви розповідаєте про своє життя та роботу, усе виглядає так легко й безхмарно. Але у Вас у житті були непрості періоди, чи не так?

О.Г.П. – Усе залежить від того, як дивитися на життя: хтось долає труднощі як проблеми, а хтось – як цікаві виклики.

Так, я ріс у неповній багатодітній родині: четверо братів і сестер. У шкільні роки, до 8 класу, навчався й виховувався в інтернатних установах області. Школу закінчив у Генічеську, вивчився на водія, потім вступив до нашого морехідного училища, з нього потрапив до лав армії, після повернення з якої довчився та отримав спеціальність з екзотичною назвою «стерновий-моторист». Працював у порту, одружився... і зрозумів, що час рухатися далі. Так почалися мої «університети».

Ви маєте рацію, що зараз розповідати про це легко, хоча за кожною фразою – роки життя, багато навчання, багато справжнього виживання, адже перебудова й перші роки незалежності не були економічно легкими. Але я, як уже говорив, бачив не проблему, а виклик; я хотів упоратися, вирости, багато зробити, жити й бути щасливим. А для цього треба було вчитися. І я вчився.

Корр. – Вочевидь, до своїх труднощів Ви ставитеся мужньо й навіть азартно, як борець. А як реагуєте на ті проблеми та питання, з якими до Вас ідуть на прийом громадяни? І, якщо можна, окресліть, будь ласка, коло питань, з якими до Вас звертаються.

О.Г.П. – Останнім часом коло питань змінилося, що пов'язано з російською агресією, від якої потерпає навіть наша мирна Херсонщина. Додалися також проблеми вимушених переселенців (а це і статус, і життєві потреби, і захист прав). Додалася робота з учасниками АТО (знов-таки статус, пільги, оформлення земельних ділянок тощо).

Щоб упоратися із цією роботою, та ще й у час реформ, коли навіть самі органи державного управління реформуються, змінюються земельні відносини та адміністративно-територіальний устрій, а також заклади освіти й охорони здоров'я, необхідно мати терпіння й такт і знати здобутки науки. Причому ми, юристи, не тільки вчимося, а й навчаємо громадян, наприклад, у межах проекту «Я маю право!»

Справжня проблема при цьому одна – нам не вистачає кадрів. Проста математика: у виконавчій службі Суворовського районного відділу лежить уже 20 тисяч проваджень, якщо не більше, а дати їм лад має 21 співробітник. Те ж спостерігається на такій ділянці, як інститут приватних виконавців, який зараз тільки-но сформувався. Маємо нині лише двох молодих фахівців, допомагаємо їм, підтримуємо. Тому скажу так: додалося роботи всім, моє навантаження також зросло.

Корр. – Чи пов'язано це з тим, що Ви є також представником Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини?

О.Г.П. – Так, безумовно. Це вагомий напрям роботи. До речі, користуючись нагодою, хочу звернутися до херсонців: звертайтеся, не соромтеся обстоювати свої права. Кожного вівторка та п'ятниці з 09.00 до 13.00 я приймаю громадян, записатися можна за телефоном 49-20-03 або надіслати питання на пошту *predmestnikov@ukr.net*.

Корр. – Чи можуть якось полегшити роботу юристів інноваційні технології? Є інформація, що реформи законодавства та комп'ютеризація призведуть до скорочення, а тому людина-юрист стане в нагоді лише в суді. Консультації ж можна буде отримати онлайн від чат-бота.

О.Г.П. – Куди б та як швидко не вели нас технології, але живій людині завжди буде потрібна людина. Тим більше, що під час побудови правової держави кваліфіковані кадри будуть необхідні.

Уже були спроби просто написати закони чи пояснення, а населення має ознайомлюватися з ними й застосовувати. Так було в стародавньому Вавилоні (згадаймо стовп із законами Хамурапі), також на глиняних табличках писалися грецькі та римські правові постулати, у нас працювало і звичаєве неписане право, і державний документ «Руська правда» Ярослава Мудрого. Але ж кожен закон як тоді, так і нині набуває тих чи інших тлумачень, по-різному можуть трактуватися й застосовуватися ті чи інші норми – така природа людини. І які б допоміжні інструменти завдяки прогресу ми собі не створили, проте жива людина ніколи не програє програмованому конкурентові. Юрист-консультант, який працює на прийомі громадян, – це не чиновник, роль якого справді може з плином часу змінитися. Перед нами стоїть завдання зробити юстицію більш людиною, а без людини цього не виконати.

Корр. – Якщо підійти до роботи юриста з модного зараз погляду як до послуги, то що тут варто змінити?

О.Г.П. – Загалом усе вже визначено в «Стратегії інформування громадян». Щоб правильно скористатися послугою, як Ви кажете, треба знати, із чого вона складається, а отже, необхідне широке інформування. Тому ми підемо до людей і як просвітяни, і як пропагандисти, які водночас мають честь представляти владу. Умовно кажучи, ми не спостерігачі на нейтральній смузі між законодавчою та виконавчою владою, а діємо на передовій. Ми проводимо дослідницьку й наукову роботу, готуємо проекти нових законодавчих актів, а також постійно взаємодіємо з виконавчими органами влади, судовою системою, Національною поліцією тощо в ім'я прав і свобод людини.

Для покращення сервісного складника нам знадобляться ефективні інструменти не тільки для роботи з громадянами, а й для подолання корупції в усіх інстанціях (на митницях, у судах, у пенітенціарних закладах, у системі житлово-комунального господарства). Із цією метою в області започаткували «Антирейдерські штаби», роботу яких оцінили досить високо.

Однак найбільшим викликом особисто я вважаю налагодження міжвідомчої взаємодії. Розрубування цих гордієвих вузлів зніме всі питання – і «послуга» дійде до споживача.

Корр. – Сучасні реформи в системі юстиції України – одне з найважливіших питань сьогодні, вони постійно на слуху, обговорюються в суспільстві. Тому не можу не запитати: як Ви оцінюєте перебіг реформ і коли ми відчуємо позитивні наслідки реформування?

О.Г.П. – Скажу прямо: потреба в реформах назріла давно, тому я їх безумовно підтримую. І хоча критиків вистачає, але знаєте, ми опинилися в тій ситуації, коли дія краща за бездіяльність, ми не можемо дозволити собі млявість. Проте необхідно постійно проводити моніторинг, аналізувати, уміти чесно сказати собі, де зрушення є позитивними, а де – небезпечними.

Давайте розглянемо такі приклади, як реорганізація районних управлінь юстиції в сервісні центри, електронізація низки юридичних сервісів. Тут є як безумовні плюси, так і мінуси, які, я сподіваюся, не залишаться без уваги та *скоро* будуть виправлені. Те ж стосується запровадження так званих «соціальних ліфтів».

Мені чуже критиканство, я відкритий до всього нового. Тим більше, що меж для досконалості не існує. Але про результати треба не звітувати, їх мають відчувати всі та кожен. Єдине, чого я ніколи не підтримаю, – це нововведення заради нововведень, для «галочки». Українці – мудрий народ, їх не так просто ввести в оману. І якщо після чергової порції реформ, після нового їх пакету люди не відчують добрих зрушень, це дискредитуватиме сам процес реформування. Поклавши руку на серце, зауважу: конкретних результатів, на жаль, люди поки що помітили не так багато, як хотілося б.

Корр. – Тобто Ви обстаєте за реальні реформи та проти реформаторського формалізму, якщо я Вас правильно розумію. А скажіть, будь ласка, яким Ви бачите головний виклик нашої юридичній системі та, якщо помріяти, якою бачите українську юстицію в найближчому майбутньому?

О.Г.П. – Я пропоную помріяти разом, навіть не помріяти, а тверезо поглянути на найближчу перспективу, щоб Ви самі все побачили. Уже скоро юстиція перетвориться на сферу діяльності, яка цілковито, на 100%, запобігатиме порушенням фундаментальних основ права та буде спроможною забезпечити захист прав наших громадян. Чому я так думаю? Тому що я вірю й бачу: це буде повністю люстрована, вільна від корупції сфера влади як в органах юстиції, так і в судовій системі. Запорука таких змін – адаптація нашого національного законодавства до основних засад Європейського Союзу, до законів, які повністю задовольняють потреби цивілізованих спільнот і держав.

Корр. – Про які документи Ви говорите? Можна приклади?

О.Г.П. – Про базові, загальновідомі та перевірені часом і досвідом. Це насамперед Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод – засадничий документ Ради Європи, який набрав чинності ще 3 вересня 1953 року. Головна відмінність цієї конвенції від інших міжнародних угод полягає в галузі прав людини: запропонований нею реально дієвий механізм захисту декларованих прав людини через Європейський суд з прав людини, порядок подання до нього та розгляду ним індивідуальних скарг громадян.

Що стосується основних прав, які затверджує Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, то я б звернув увагу на проголошене в її статті 13 право на ефективний засіб правового захисту. Це і презумпція невинуватості, і крилатий вислів Апулея: «Звинуватити можна й безвинного, але викрити – тільки винного». У нас, на жаль, часто це відбувається лише на папері. Ми повинні навчитися в європейських колег давати нашим громадянам таке почуття захищеності. Ось простий приклад, який, я переконаний, стане на озброєння нашої системи юстиції в найближчому майбутньому.

Корр. – Звучить переконливо й утішливо. У жорстокий час протистояння на Сході України та загрози агресії про верховенство права забувати не можна. Але тепер, якщо дозволите, особисте запитання: як би Ви сформулювали своє життєве кредо?

О.Г.П. – Якщо Ви чекаєте на якусь формулу, то я її, вибачте, запропонувати не зможу. Я взагалі не люблю формалізм, шаблони та нічим не обґрунтовані правила. Якщо дозволите, я запропоную Вам близький мені вислів великого Вільяма Шекспіра, адже саме його слова спадають мені на думку щоразу, коли мене питають про кредо: *«Люби, та миру знай, і ти найдовше любитимеш. Хто надто поспішає – спізнється, як той, що зволікає»* (прим.: уривок із «Ромео та Джульєтти» в перекладі Ірини Стещенко).

Якщо ж сказати своїми словами, то я б сформулював так: у всьому необхідне почуття міри. Коли воно в нас є, тоді ми органічно сприймаємо закони держави та права інших людей. Наша свобода завершується там, де починається свобода іншого, пригадуєте? І це не якісь там обмеження, не шори та не кайданки, це гармонія й рівновага, ота «золота середина» (*aurea mediocritas*), про яку говорили ще латиняни.

Корр. – Отже, триматися в усьому золотій середині – це й буде Ваша порада і молодому юристові, і громадянам? Але тепер Ви ще й редактор «Юридичного бюлетеня», то як знаходите золоту середину тут, як визначаєте, чиїх рис у Вас більше – журналіста або юриста?

О.Г.П. – На мою думку, професії юриста та журналіста не просто споріднені, вони взаємопроникні, взаємодоповнюючі, оскільки займаються справою встановлення й захисту справедливості. Не раз обидві ці професії поєднували в собі великі мужі України. Так, державний діяч, керівник Директорії, письменник Володимир Винниченко замолоду вчився на юриста. Український письменник-класик Григорій Квітка-Основ'яненко виконував обов'язки голови Харківської палати кримінального суду (тоді це називалося «совісний суддя»). От і я намагаюся брати з них приклад, сполучати одне й інше.

Корр. – Чи будуть якісь оголошення або звернення до херсонців як до читачів «Юридичного бюлетеня»?

О.Г.П. – Я сам завжди готовий учитися, тому раджу тим, хто хоче зростати і як громадянин, і як інтелектуал, поцікавитися цим виданням. Воно допоможе кожному з вас, шановні херсонці, набути більшої юридичної грамотності. А чим більш обізнаними в законах ми будемо, тим більш розвиненим буде й наше суспільство, тим краще та безпечніше стане жити в ньому. Читайте, надсилайте на адресу редакції свої запитання, будемо разом служити заради верховенства права й на шпальтах «Юридичного бюлетеня».

Корр. – Дякую Вам за розмову.